

Laisvė ir Teisingumas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO RINKIMŲ

PROGRAMA

Laisvė ir Teisingumas yra politinė partija, siekianti šalies ir joje gyvenančių saugumo, ekonominio klestėjimo ir gyvenimo kokybės.

Laisvė ir Teisingumas savo politinę veiklą grindžia demokratijos ir liberalizmo principais, kylančiais iš klasikinės ir Naujųjų laikų politinės filosofijos tradicijos bei krikščioniškoje kultūroje susiformavusios asmens ir bendrojo gėrio sampratos. Pagrindiniai liberalizmo principai – laisvė, pagarba žmogaus teisėms, pilietinė visuomenė, teisinė valstybė, parlamentinė demokratija, žodžio laisvė – išlaikė visuomenės ir laiko patikrą. Todėl pagrindinė mūsų vertybė yra individo laisvė, paremta asmens atsakomybe, atsakomybe bendruomenei, savo šaliai. Ši laisvė yra esminė prielaida kurti žmonių ir šalies gerovę, užtikrinti saugumą ir nepriklausomybę.

Laisvė ir Teisingumas siekia racionalaus balanso tarp vertybių ir atsakomybės, pastangų keisti visuomenės gyvenimą aukštesnės gerovės, didesnio savitarpio supratimo ir palaikymo, platesnio išsilavinimo linkme.

Šiandien pasaulis ir Lietuva susiduria su neeiliniais iššūkiais, todėl privalome imtis ryžtingų, principinių sprendimų. Pandemija, ją lydinti ekonominė stagnacija, prioritetų perskirstymas keičia pasaulio ekonominę sistemą, valstybių ir visuomenių požiūrį į ekonomikos variklius – vartojimą, ekonominį atvirumą, globalią prekybą ir migraciją, dirbtinį intelektą, rezervų kaupimą.

Kartu Lietuva turi ir politinių problemų, kai pastaruosius ketvertą metų tenka nurašyti absurdiškai dirbtinei konfrontacijai tarp sostinės ir „kitos“ Lietuvos. Tokia priešprieša, nepateisinamai kurstoma kategoriškų ir dažniausiai nelogiškų emocijų pagrindu, mažina pasitikėjimą valstybe ir skatina emigraciją, nors svarbių spęstinių uždavinių šalyje labai daug.

Laisvė ir Teisingumas yra pasiryžusi ir pasirengusi veikti reikšmingai prisidėdama įveikiant kylančią krizę, vienijant tautą, turi aiškų tikslą ir artimiausių bei ilgalaikių veiksmų viziją. Mums rūpi piliečiai ir jų reikalai. Siekiame Lietuvos, kuri būtų laisva, demokratiška, pagarbi, saugi ir garbingai įsitvirtinusi Europos Sąjungoje.

Mūsų tikslas – laisvos, išsilavinusios, konkurencingos, ekonomiškai ir socialiai pažangios Lietuvos kūrimas.

Mūsų teikiamas artimiausių veikslių planas – užtikrinti žmonių pajamas ir tinkamą pagalbą sveikatos priežiūros srityje, greita ir efektyvi parama sunkumų patiriančiam verslui, reikšmingas sveikatos sektoriaus sustiprinimas, valstybės ir savivaldybių paslaugų skaitmenizavimas, būtinų finansinių ir materialinių rezervų planavimas ir kaupimas.

Ilgalaikių veikslių prioritetas – ryžtingas socialinės atskirties mažinimas, švietimo sektoriaus kokybinė pažanga, ekonomikos efektyvumo prielaidų stiprinimas, gyvenamosios aplinkos gerinimas, šalies ir žmonių saugumo užtikrinimas.

Todėl teikdama veiksmus ir pasiūlymus Lietuvos žmonėms, **Laisvė ir Teisingumas** ir toliau lieka ištikima savo principinei nuostatai –

LAISVAS ŽMOGUS – ATVIRA VISUOMENĖ – STIPRI VALSTYBĖ.

Šia esmine nuostata norime pasidalinti su Lietuvos žmonėmis, sutelkdami dėmesį į svarbiausius mums visiems klausimus –

Gyvenamąją aplinką, ekonominę veiklą, švietimą, sveikatą, saugumą.

Gyvenamoji aplinka

Savo, savo šeimos, tuo pačiu ir šalies ateitį kuriame pradėdami nuo savęs. Savo aplinkos, gyvenamosios vietos, savojo miesto ar kaimo, gyvosios gamtos, oro ir vandens, kelių, inžinerinės ir sporto infrastruktūros, paslaugų.

Turime užbaigti pradėtą gyventojų būsto renovacijos programą, todėl siūlysimė iš ES COVID 19 skiriamos ekonomikos gaivinimo programos - 6,3 mlrd. eurų Lietuvai, 500 mln. eurų skirti šios būsto renovacijos programos įgyvendinimui.

Pasiūlysimė valstybinio būsto, kuris pakeistų nepatrauklų socialinį būstą, statybos ir nuomos programą, skirsime 500 mln. eurų šiai programai remti.

Klestintys regionai yra esminė Lietuvos išsaugojimo sąlyga. Siūlysimė naują būsto plėtros, nuomos, įsigijimo regionuose politiką, šeimų rėmimą, patrauklias specialistų pritraukimo, motyvavimo įsikurti regionuose schemas, skatinsime verslą kurti darbo vietas regionuose, suteikiant vietos savivaldai finansinius ir ekonominius instrumentus.

Didelį vaidmenį skirsime naujajai regioninei politikai. Siūlysimė regioninės renkamos savivaldos modelį.

Sieksime, kad tiek regionuose, tiek miestuose švari ir tvari aplinka taptų esmine prielaida žmogaus efektyviai veiklai, poilsiui ir ugdymui. Didinsime finansavimą gyvenamosios aplinkos gerinimui, glaudžiai bendradarbiausime su vietos savivalda.

Savo veiksmus remsime atsakinga ir tvaria gamtonaudos ir gamtosaugos politika. Asmens sveikatos požiūriu didžiausią dėmesį kreipsime visokeriopam taršos mažinimui, išmetamų teršalų kontrolei transporte ir žemės ūkyje, skatinsime namų ūkius persitvarkyti į mažiau teršiančių technologijų naudojimą. Skatinsime platų naujos kartos transporto priemonių bei būtinos infrastruktūros įsigijimą ir diegimą.

Pramonės ir komunalinės įmonės bus skatinamos atsakingai tvarkyti teršiančias nuotekas. Gyventojams pasiūlysime kofinansavimo mechanizmus. Gėlo vandens resursų panaudojimo svarba keičiantis klimatui ateityje tik augs.

Tuo pačiu prisidėsime prie kovos su klimato kaita. Tačiau naudojamos priemonės niekaip neturi mažinti žmonių gyvenimo kokybės ir gerbūvio. Žalioji ekonomika turi nežeminti gyventojų pragyvenimo lygio, prisidėti prie visuomenės gerovės.

Atliekų surinkimas, rūšiavimas ir perdirbimas turi tapti ne tik aplinkos švarinimo, bet ir daugkartinio resursų panaudojimo instrumentu.

Atsakingos ir tvarios gamtonaudos principai turi būti diegiami rūpinantis gyvąja gamta, miškais, vandenimis. Šiais principais remdamiesi formuosime gamtosaugos bei gamtinių resursų tausojamo naudojimo politiką.

Gyvenamosios aplinkos kokybę esminiai lemia susisiekimo infrastruktūra. Todėl spartinsime magistralių modernizavimą, transporto mazgų įrengimą. Užbaigsime žvyrkelių asfaltavimą.

Didinsime Lietuvos pasiekiamumą oro, geležinkelių transportu, skatinsime skrydžių plėtrą. Pradėsime realius naujo oro uosto planavimo darbus, skatinsime esamų oro uostų tolesnį pažangų, ekonomiškai efektyvų ir keleiviams tinkamai prienamą pritaikymą. Vilniaus-Kauno oro uostas – vieningas ir 2 terminalus turintis oro uostas Lietuvai ir platesniam kelių šalių regionui.

Savo gyvenamoje aplinkoje kartu esame veikiami emocinės aplinkos, dvasinės savijautos, kultūros reiškinių, švietimo būklės, pagarbos žmogaus teisėms, galimybių raiškai, socialinės integracijos poreikio.

Čia ypač išryškėja kultūros vaidmuo. Kultūros sektoriaus finansavimas turi būti ambicingas ir adekvatus augantiems visuomenės poreikiams. Pasiteksime tikslinio finansavimo, plataus dalyvavimo programų instrumentus, didinsime paramą savivaldybių kultūros įstaigoms. Kultūra turi turėti galimybę persikelti platesnes, netradicines, taip pat ir viešąsias, erdves. Platesnei kultūros reiškinių, įvykių sklaidai bei dalyvavimui būtina plačiau pasitelkti elektroninės erdvės galimybes. Spartinsime kultūros paveldo skaitmenizavimo programas. Steigsime finansinį rezervo fondą kultūrinei veiklai palaikyti.

Be kultūros veiksnio neįmanomas visavertis kiekvieno Lietuvos piliečio gyvenimas, tai prisideda prie šiuolaikiškos politinės demokratijos, ekonominio augimo ir socialinės darnos. Svarbiausia yra užtikrinti reikšmingą kultūros indėlį kuriant darnią Lietuvos ateities visuomenę, orų nacionalinį ir europietiškąjį tapatumą, socialinę ir ekonominę gyventojų gerovę, tarptautinį Lietuvos prestižą, bei konkurencingumą. Dėsime žymiai didesnes pastangas didinti kultūros tarptautiškumą, skatinti tarptautinę tinklaveiką, prisidėti prie Lietuvos įvaizdžio kūrimo, kultūros eksporto augimo ir tarpkultūrinio dialogo stiprinimo.

Priimsime naują Lietuvos kultūros politikos strategiją. Jos pagrindu bus įgyvendinama pažangi, progresyvi, subalansuota, integrali, užtikrinanti pamatines žmogaus teises, orientuota į kūrybingos, laisvos, harmoningos, dvasiškai ir fiziškai stiprios, pozityvių nuostatų asmenybės ugdymą, kurianti pridėtinę vertę įvairiose visuomenės gyvenimo srityse, teikianti kokybiškas paslaugas kultūros politika.

Tam pasitarnautų ir teigiamo kultūrinio regiono įvaizdžio formavimas, išlaikant darnų vertingos tradicijos ir naujoviškumo santykį. Kultūrinio kraštovaizdžio išsaugojimas, atsakomybės už savo veiklą kultūra, kuri yra persipynusi su socialiai atsakingo verslo sąvoka, susieta ir su žaliosios ekonomikos vystymusi. Būtina stiprinti tradiciškai susiformavusius kultūrinius reiškinius, kurti pilietiškai aktyvią ir bendruomenišką aplinką.

Visapusiškai remiame žodžio ir susirinkimų laisvės principą. Pilnavertei dvasinei žmonių savijautai ypatingai svarbus yra žmogaus teisių užtikrinimas. Tam turi tarnauti priimamų įstatymų monitoringas žmogaus teisių gerbimo ir užtikrinimo aspektu.

Sudarysime sąlygas visų Lietuvos socialinių grupių įsitraukimui į sporto veiklą, taip sprendžiant itin svarbius visuomenės sanglaudos, gyvenimo kokybės gerinimo, gyventojų sveikatos ir sveikos gyvensenos, didesnio darbingumo, laisvalaikio užimtumo uždavinius. Tai būtų ir tvirtas pagrindas aukšto meistriškumo sportininkų rengimo sistemai.

Sparčiai kintant ekonominei, socialinei ir technologinei aplinkai itin aktualus tampa žmonių su negalia įtraukties į visuomenę klausimas. Žmonių su negalia padėties klausimą matome kaip žmogaus teisių ir lygių galimybių įgyvendinimo sritį: žmogus su negalia turi turėti teisę ir jam turi būti sudarytos visos galimybės ir suteikta atitinkama pagalba lygiai su kitais gyventi, dirbti, kurti bendruomenėje.

Pasisakome už infastruktūros, transporto ir informacinės aplinkos prieinamumą ir jos atitikimą universalaus dizaino principams, visų viešųjų paslaugų žmonėms su negalia spartesnę plėtrą ir prieinamumo didinimą, ypač užtikrinant transporto, sveikatos priežiūros, švietimo bei socialinių paslaugų plėtrą ir prieinamumą. Ypatingą dėmesį būtina skirti žmonių su negalia įtraukimui į ugdymą, užimtumą atviroje darbo rinkoje, pagalbą šeimoms auginančioms vaikus su negalia ar prižiūrinčioms sunkios sveikatos būklės asmenis bei pajamų nelygybės klausimui. Siūlysime kompleksines priemones, motyvuojančias tiek darbdavius, tiek pačius žmones su negalia įsitraukti į darbo rinką. Siekdami įgyvendinti savo tikslus aktyviai bendradarbiausime su žmonių su negalia teises ginančiomis ir įtraukties priemonės įgyvendinančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis.

Ekonominė veikla

Siekiame didinti pasitikėjimą valstybe, ryžtingai sumažinant socialinę atskirtį, didinant paramą šeimoms, sukuriant efektyvią motyvacijos sistemą dirbti ir užsidirbti.

Krizės pamokos turi būti išmoktos, todėl būtina krizių įveikimo ir verslo skatinimo programa – iš anksto paruošti konkretūs finansiniai ekonomikos sanavimo planai ir tam reikalinga infrastruktūra.

Gyventojų gerovės ir pajamų didinimas – Lietuvos konkurencingumo ir išlikimo klausimas. Todėl siūlome ilgalaikę programą „Mažesni mokesčiai, didesni atlyginimai“. Mūsų ilgalaikė politika – paprastesnė mokestinė aplinka ir mažesni mokesčiai. Reinvestuojamas pelnas neapmokestinamas.

Privati nuosavybė, asmens ūkinė ir saviraiškos laisvė, privati iniciatyva, teisės viršenybė - tai pagrindiniai konstituciniai principai, kuriais paremti mūsų įsitikinimai ir veikla.

Laisvė ir Teisingumas nebijo žodžio „interesas“ ir siekia, kad Lietuvos žmonės turėtų teisėtų interesų, norėtų veikti ir kurti.

Artimuoju laikotarpiu – įsipareigojame dvejus metus (2020 – 2022 m.) nedidinti mokestinės aplinkos. Vėlesniu laikotarpiu diegsime labiau diferencijuoto PVM politiką. Sumažintas PVM tarifas būtų taikomas kasdienių produktų krepšeliui, centralizuotam šildymui, viešajam transportui, viešojo maitinimo paslaugoms (išsk. alkoholinius gėrimus), viešbučio tipo ir specialaus apgyvendinimo paslaugoms, knygoms ir spaudai, vaistams ir sveikatinimo paslaugoms, sveikam maistui bei šviežiai atšaldytai mėsei, paukštienai, žuviai. Siekdami įtakoti demografinių rodiklių gerėjimą, nulinį PVM tarifą taikysime vaikiškoms prekėms.

Tai reikšmingai prisidės prie socialinės atskirties mažinimo, minimalias pajamas gaunančių pragyvenimo lygio gerinimo.

Diegsime fiskalinius instrumentus, kad žmonės pajustų, jog dirbti apsimoka. Esame už nuoseklų minimalios mėnesinės algos (MMA) didinimą, atsižvelgiant į bendrus ekonomikos rezultatus bei infliacijos rodiklius. Minimalaus atlyginimo dydis neturi priklausyti nuo politikų geranoriškumo, o sudaryti pusę vidutinio atlyginimo šalyje. Taikysime lankstesnius darbo užmokesčio ir skatinimo priemonių nustatymo principus.

Esame įsitikinę, kad tik versli šalis – stipri šalis. Todėl administracinė našta ir suvaržymai verslui turi būti nuolat ir ryžtingai mažinami, plačiau diegiami valstybės įstaigų ir verslo bendradarbiavimo e-valdymo principai.

Atkursime užmirštą principą, kad ginčiuose su valstybe verslas ir individualūs asmenys yra silpnoji pusė.

Verslumas ir investicijos yra tiesioginė prielaida darbo vietų kūrimui. Darbo santykiai turi būti motyvuojantys dirbti, stiprinantys darbuotojo saugumą, kartu skatinantys kurti gerai apmokamas darbo vietas. Atliksime tam būtinus Darbo kodekso pakeitimus.

Valstybė turi atsisakyti pirkti prekes ir paslaugas iš tiekėjų, kurie moka tik minimalų atlyginimą darbuotojams.

Savarankiškai dirbantys asmenys sudaro vis labiau pastebimą dirbančiosios visuomenės dalį. Sukursime jiems palankią mokesstinę ir socialinę aplinką.

Plėtosime jaunimo pirmojo įsidarbinimo rėmimo programą.

Didelį dėmesį skirsime sidabrinei ekonomikai, skatindami vyresnio amžiaus darbuotojus likti darbo rinkoje. Įvesime tryliktąją pensiją, kurios dydis priklausytų nuo darbo stažo. Sieksime sudaryti tinkamas sąlygas mokymuisi visą gyvenimą, profesiniam tobulėjimui bei persikvalifikavimui. Tuo tikslu remsime Trečiojo amžiaus universiteto programas ir studijas universitetuose bei kolegijose. Valstybės tarnyboje panaikinsime diskriminacinę šešiasdešimt penkerių metų ribą.

Parengsime išsamią ir skatinančią nuotolinio darbo teisinę aplinką.

Siūlysiame paveikias finansines ir socialines priemones demografijos problemų sprendimui, gimstamumo skatinimui.

Parengsime specialias programas, skatinančias reemigraciją, taip pat programas sugrįžtančių piliečių sėkmingam integravimui. Inicijuosime naują referendumą dėl Lietuvos pilietybės išsaugojimo.

Parengsime inovacijų rėmimo ir plėtojimo programas. Skatinsime ateities ekonomikos ir ateities profesijų tyrinėjimus.

Prisiimame įsipareigojimą verslo srityje dvejus metus nekeisti žaidimo taisyklių. Skatinsime verslo savireguliaciją ir savikontrolę.

Didelį dėmesį skirsime ES paramos panaudojimo lankstumui ir restruktūrizavimui, siekdami, kad ES paramos lėšos būtų nukreipiamos į labiausiai to reikalingus sektorius. Paramos naudą turi pajusti kiekvienas žmogus.

Siekiant efektyviai naudoti valstybės ir ES paramos finansinius išteklius, sukursime valstybinį institucinį projektų ekspertizės (ekonominės, techninės, socialinės) mechanizmą.

Tobulindami biudžeto parengimo ir tvirtinimo politiką, Seimo rinkimų datą siūlysiame kelti į pavasarį. Ateityje sieksime, kad Seimo nario kadencija būtų 5 metai.

Sieksime reorganizuoti vieną iš valstybės remiamų institutų į Valstybės strateginio planavimo institutą, kuris stiprintų Seimo analitinį ir intelektualinį potencialą, gerintų priimamų teisės aktų kokybę.

Stiprinsime ekonominę diplomatiją. Radikaliai suaktyvinsime eksporto rinkų paiešką ir diplomatinę pagalbą siekiant susitarimų dėl prekybinių santykių su kitomis valstybėmis.

Sukursime racionalią ir valstybės poreikius tenkinančią profesionalaus sporto organizavimo sistemą.

Tiek ekonomikos suaktyvinimui, tiek ir bendrųjų valstybės institucijų paslaugų teikimui verslui ir piliečiams, sieksime kuo plačiausio valstybės paslaugų skaitmenizavimo.

Skatinsime alternatyvūs energijos šaltinių diegimą ir naudojimą, spartinsime energetinių tiltų ir jungčių įrengimą ir paleidimą.

Atsižvelgdami į krizės padarinius parengsime turizmo, apgyvendinimo ir viešojo maitinimo sektorių skatinimo ir paramos programą. Trumpojoje perspektyvoje (2020 - 2022) inicijuosime darbo vietų išsaugojimą turizmo sektoriuje. Inicijuosime turizmo įtraukimą į valstybės prioritetinių sričių sąrašą. Inicijuosime Eksporto įstatymo priėmimą, kuriuo įteisinsime atvykstantįjį turizmą, kaip paslaugų eksportą ir numatysime atitinkamas šio sektoriaus paskatas. Skatinsime kultūrinį, konferencijų ir sveikatos turizmą.

Žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje mūsų vizija – modernus žemės ūkis Lietuvą aprūpina kokybiškais maisto produktais, pramonę žaliavomis, eksportuoja aukštos pridėtinės vertės žemės ūkio produkciją, o aplinką tausojančio ekologinio ūkininkavimo ir žaliosios energetikos plėtra užtikrina ES klimato kaitos rodiklių pasiekiamumą.

Kaimo žmonės aprūpinami gerai apmokamu darbu ir moderniomis gyvenimo ir buitines sąlygomis su vis geriau prieinama šiuolaikine socialine ir ekonomine infrastruktūra.

Lietuvos žemės ūkio politikos pagrindinė kryptis – intensyvi ir inovatyvi plėtra.

Pritariame kryptį plėtoti gyvulininkystę ir gilesnę žemės ūkio produkcijos perdirbimą, kad efektyviau pereiti nuo pirminių žemės ūkio produktų prie aukštesnės pridėtinės vertės produkcijos eksporto.

Remiame trumpųjų maisto tiekimo grandinių: iš ūkininko – vartotojui platesnį diegimą.

Stiprindami veikimą ES institucijose ir šalyse narėse, sieksime spartesnio ES išmokų suvienodinimo.

Įgyvendinant žemės ūkio politiką glaudžiai bendradarbiausime su žemdirbių visuomeninėmis organizacijomis ir kitais socialiniais partneriais. Skatinsime Vietos veiklos grupių veiklą.

Skatinsime ekologiškos žemės ūkio produkcijos gamybą ir vartojimą. Sieksime, kad vis didesnę dalį ikimokyklinėse, mokyklinėse, sveikatos apsaugos, krašto apsaugos įstaigose vartojamo maisto sudarytų ekologiškas maistas.

Skatinsime žemės ūkio subjektus gaminti žaliąją energiją iš atsinaujinančių išteklių savo ūkio ir bendroms reikmėms, taip mažinant šiltnamio dujų emisijas ir diversifikuojant ūkį.

Skatinsime melioracijos sistemų priežiūrą, sieksime melioracijos sistemų modernizavimo.

Siekiant sparčiau remti nukentėjusius nuo pandemijos ūkius, modernizuosime Žemės ūkio paskolų garantijų fondą, kursime ir plačiau naudosime naujus finansinius paramos instrumentus.

Švietimas

Esminė tautos ir visuomenės išlikimo greitai besikeičiančiame pasaulyje garantija – augančiųjų kartų švietimas, nuolatinis visuomenės kvalifikacijos lygmens kėlimas. Išsilavinusi, gebanti ne tik prisitaikyti prie itin sparčiai kintančios ekonominės, socialinės, ekologinės aplinkos, bet ir produktyviai konkuruojanti visuomenė gali užtikrinti orią ir klestinčią tautos ir valstybės ateitį.

Išsilavinę ir sveiki žmonės – tai esminė mūsų šalies vertybė. Turime puoselėti šią vertybę ir efektyviai plėtoti ją užtikrinančią švietimo sistemą, prisitaikydami prie naujų pasaulinių iššūkių. Sieksime integruoto programinio ugdymo. Mokymo programos turi būti tobulinamos, orientuojantis į kūrybingos, mąstančios ir darbo rinkoje prisitaikyti gebančios asmenybės formavimą. Aukštesnės ugdymo kokybės siekimas visiems mokiniams yra **Laisvė ir Teisingumas** prioritetas.

Siekiamo stabilumo švietimo sistemoje. Ugdymo institucijų tinklo optimizavimo klausimais savivaldybės turi tartis su bendruomenėmis, o valstybė turi nustatyti minimalius reikalavimus ugdymo kokybei ir tvarumui. Išlaikant mažesnes ugdymo įstaigas, atskirais atvejais jos galėtų būti pertvarkomos į stambesnių ugdymo įstaigų padalinius.

Ugdymo proceso finansavimas turi būti paremtas kompleksinėmis priemonėmis. Lėšos turi pasiekti ugdymo įstaigą su kiekvienu besimokančiuoju vaiku, tačiau būtina atsižvelgti ir į ugdymo įstaigos vietas bei paskirties specifiką. Etatinis pedagogų darbo apmokėjimas turi būti pertvarkytas kartu su ugdymo įstaigų tinklo pertvarkymu. Tada pedagogui bus garantuotas etatas ar atskira jo dalis. Etatui priskiriamos veiklos aprašas turi būti parengtas iš anksto.

Kuriant, atnaujinant ir įgyvendinant ugdymo turinį itin svarbus yra mokytojų vaidmuo, nes jie yra svarbiausi ugdymo turinio įgyvendinimo dalyviai. Mokytojo prestižo stiprinimas turi būti paremtas ne tik adekvačiu atlyginimu, kitomis motyvacijos priemonėmis, bet ir sąlygų tobulėti sudarymu. Būtinai skaitmeninio (nuotolinio) mokymo ir mokymosi pagrindų sustiprintas kūrimas ir diegimas, pedagogų ir mokyklų administracijų skaitmeninės kvalifikacijos kėlimas.

Sieksime pritraukti naujų ir motyvuotų jaunų specialistų į ugdymo įstaigas regionuose. Būtina sudaryti sąlygas įvairių sričių specialistams įgyti pedagoginių kvalifikacijų ir įsidarbinti mokyklose.

Lietuvos švietimo politikos tęstinumą užtikrinsime per Lietuvos visuomenės parengimą dabarčiai ir ateičiai, efektyvų valstybės finansinių išteklių naudojimą, aukštos švietimo kokybės skatinimą, aukštojo mokslo konkurencingumo didinimą. Mes neeksperimentuosime su švietimo sistema ir su vaiko ugdymo sampratomis, teisiniu to reguliavimu ir įtvirtinimu.

Studijų ir mokslo tiriamųjų darbų finansavimas turi tapti prioritetas. Universitetai, išlaikydami akademinės autonomijos principą, turėtų ryžtingai siekti aukštos studijų kokybės. Kolegijos turi tapti tiltu greitesniam asmenų patekimui į darbo rinką, reikalaujančią tiek aukštojo išsilavinimo, tiek ir praktinių įgūdžių.

Į esminį švietimo sistemos atnaujinimą, apimančią visus sistemos lygmenis nuo ikimokyklinio ugdymo iki aukštojo mokslo, žvelgsime per darnaus švietimo vystymosi idėjas įgyvendinimą ekonominio naudingumo, bendruomeniškumo, aplinkosaugos srityse. Moksleivius skatinsime patiemis kurti savo ateitį, įsivertinti pasirinktą gyvenimo būdą, geriau pažinti save bei kitus, įsivertinti savo elgesį, ugdysime jų, ne tik kaip kūrėjų, bet ir kaip vartotojų, atsakomybę, pagarbą kitiems žmonėms.

Sieksime, kad būtų įgyvendintas skaitmeninio ugdymo turinio diegimas, bendrųjų ugdymo programų optimizavimas. Užtikrinsime, kad ugdymo turinio kaita būtų vykdoma atsižvelgus į visuomenės poreikius, mokinių pasiekimų rezultatus, pedagogikos mokslo naujoves ir iššūkius švietimui, bendradarbiaujant su verslo įmonėmis, kuriančiomis komercinį skaitmeninį ugdymo turinį, mokyklų steigėjais.

Sveikatinimo stiprinimui pasisakome už moksleivių ir visuomenės judrumo skatinimą, privalomosios trečiosios fizinio lavinimo pamokos per savaitę įdiegimą.

Turime ne tik stiprinti ir ugdyti aukštųjų vadybinių ir pedagoginių kvalifikacijų ugdymo įstaigų vadovų grandį, bet ir rūpintis jų veiklos garantijomis ir užtikrinimu. Todėl pasisakome už aukštus kriterijus atrenkant ir skiriant vadovus, jų gebėjimus pasitikti pokyčius, tačiau esame prieš privalomai įvedamas vadovų kadencijas.

Būtina rimtai atkreipti dėmesį į vidinę ugdymo įstaigų veiklos atmosferą, harmonizuoti mokinių, jų tėvų ar globėjų, pedagogų, ugdymo įstaigų administracijų tarpusavio santykius. Pasisakome už teisių ir pareigų balansą, priedermių atsakingą vykdymą.

Būtina stiprinti profesinio mokymo grandį, suaugusiųjų švietimą, remti viso gyvenimo mokymąsi. Būtina stiprinti neformalaus švietimo grandį, ypač regionuose.

Remiame ambicingą sporto finansavimo programą. Valstybė ir savivaldybės turi reikšmingai prisidėti kuriant ir gerinant sporto infrastruktūrą, diegiant galimybes sportui visiems.

Sistemiškai didinsime visuomenės supratimą, kad fizinis aktyvumas, sportavimas yra darnios asmenybės prielaida ir visuotinė vertybė.

Švietimo sistema turi tarnauti visai visuomenei, o ne vien tik elitų kūrimui.

Skatinsime lituanistinių mokyklų rėmimo ir sugrįžtančių šeimų vaikų adaptavimo mokymuisi Lietuvoje programas.

Sveikata

Sveikatos apsaugos sistemos sąranga turi užtikrinti Lietuvos žmonių pasitikėjimą šia sistema. Pacientas, medikas, krizė, infrastruktūra – yra esminiai šios sąrangos aspektai.

Sveikatos apsaugos politika turi būti peržiūréta per paciento pirmenybės prizmę. Paciento patekimo pas šeimos gydytoją, pas konsultuojančius specialistus, planinei hospitalizacijai laikas turi būti sutrumpintas iki minimumo. Paciento priėmimo, pirminės diagnozės nustatymo laikas greitosios pagalbos skyriuose negali trukti ilgiau nei 60 minučių. Gydyimo įstaigose būtina pertvarkyti hospitalizacijos sąlygas, pagerinti ligonių maitinimą. Didžiulis dėmesys turi būti skirtas vaikų sveikatai stiprinti.

Turi būti galutinai sutvarkyta gydytojų ir kito medicinos personalo motyvacija dirbti vienoje vietoje. Esminiai peržiūrėsime medikų atlygio ir aprūpinimo darbo priemonėmis sistemą. Siūlome savivaldybėms įsteigti stipendijas medicinos studijų studentams, kurie po studijų baigimo darbuotųsi tos savivaldybės gydymo įstaigoje. Savivaldybės turėtų imtis intensyvesnių motyvavimo priemonių, kad šie ir kiti specialistai neišvyktų.

Paciento naudai ir gydytojo darbo palengvinimui turi būti ryžtingai mažinama administracinė našta gydytojams. Didžioji pacientui skirto laiko dalis turi būti skirta mediko bendravimui su pacientu bei apžiūrai, o ne dokumentų pildymui.

Tobulinsime „žalos be kaltės" ir sveikatos draudimo modelius, integruojant privalomuosius ir papildomus (savanoriškus) draudimus.

Sveikatos apsaugos sistemoje būtina itin stipri popandeminė reakcija. Visų pirma būtini galimo vaistų ir kitų medicinos priemonių trūkumo nustatymas ir intervenciniai pirkimai, medicinos priemonių ir būtino įvairiapusio rezervo sukūrimas.

Būtina aktyviau diegti prevencines sveikatos programas, kitas sveikatinimo priemones. Remsime ir skatinsime priklausomybių nuo alkoholio, narkotikų ir tabako žalos mažinimo mokslu pagrįstas programas.

Turi būti suaktyvinta sunkiausių ligų ankstyvoji diagnostika ir prevencija. Atliksime infekcinių ligų prevencijos ir kontrolės reformą.

Remiame ambicingą sporto finansavimo programą, kaip esminę priemonę visuomenės sveikatinimui. Valstybė ir savivaldybės turi reikšmingai prisidėti kuriant ir gerinant sporto infrastruktūrą, diegiant galimybes sportui visiems. Priimsime naują Lietuvos sporto ir fizinio aktyvumo skatinimo politikos strategiją.

Valstybės ir visuomenės interesas yra stiprinti skiepų ir vakcinacijos politiką. Būtinumas skiepytis ir aukščiausios kokybės skiepai bei vakcinos turi būti ne privilegija, o privalomas standartas.

Vaistų prieinamumo politika turi remtis pacientų poreikiais, gydytojų kompetencija, o ne dirbtiniais ribojimais. Vaistų kompensavimo politika turi būti pertvarkyta paciento labui. Kompensuojami turi būti visi tam skirti vaistai, pirkėjui sumokant skirtumą tarp pigiausio ir norimo įsigyti preparato.

Mažinant krūvį poliklinikoms ir kitoms gydymo įstaigoms, suteiksime daugiau teisių farmacininkams teikti smulkias medicinos paslaugas, tokias kaip skiepijimas, injekcijos ir kita.

Krizė atskleidė ir taip akivaizdžius trūkumus slaugos ir globos įstaigų sistemoje. Turi būti skirta keleriopai daugiau dėmesio ir lėšų slaugos ir globos institucijų pagyvenusiems ir neįgaliems žmonėms steigimui bei aptarnavimo kokybės gerinimui, įvedama žymiai griežtesnė šių įstaigų veiklos kontrolė. Slaugos ir globos įstaigos turi būti sujungtos ir stiprinamos.

Kartu išryškėjo viso sveikatos priežiūros tinklo problemos, skirtingi gydymo įstaigų tikslai ir paslaugos. Akivaizdesnis tapo skirtumas tarp didžiųjų sveikatos priežiūros centrų ir regioninių sveikatos priežiūros įstaigų ir jų teikiamų paslaugų efektyvumo. Būtina regioninių ligoninių pritaikymo tam tikroms, joms būdingoms paslaugoms bei aukštesniam šių paslaugų pasiekiamumui peržiūra.

Plėtosime elektronines sveikatos priežiūros paslaugas. Projektai turi būti vykdomi savivaldybėse ir šalyje vienu metu, tam kad PSDF lėšos būtų naudojamos racionaliai ir skaidriai (pagrindiniai prioritetai: e-paciento kortelės, vaistinių preparatų e-receptai, instrumentinių tyrimų e-vaizdų saugojimas ir t.t.).

Būtinai rimtas ir sistemingas pasirengimas galimoms grėsmių sveikatai krizėms. Tam būtini informavimo ir infrastruktūros pertvarkymai, rezervų kūrimas ir palaikymas, mokymai. Iš anksto pasirengiant galimoms panašaus pobūdžio, tarkim galimos avarijos Astravo AE atveju, krizėms, siūlome įsteigti Nacionalinį radiacinės saugos centrą.

Krizė akivaizdžiai pademonstravo, jog yra būtina Europos Sąjungos bendroji sveikatos politika.

Saugumas

Žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumo užtikrinimas yra esminė kūrybiško, efektyvaus ir konkurencingo asmens ir visuomenės veikimo prielaida. Krizinės situacijos neturėtų paneigti tokių esminių principų kaip solidarumas, bendradarbiavimas, saugumo garantijų užtikrinimas. Būtina stiprinti krašto gynybinius pajėgumus ir gilinti bendradarbiavimą NATO, siekiant nacionalinės ir kolektyvinės gynybos komponentų balanso.

Pabrėžiame ir palaikome kiekvieno Lietuvos piliečio indėlį užtikrinant Lietuvos krašto apsaugą, teritorinį vientisumą ir kitų gyvybinių nacionalinių saugumo interesų išpildymą. Vertiname ir skatiname asmeninę iniciatyvą, prisidedant prie Lietuvos teritorinio vientisumo užtikrinimo ir nepriklausomybės gynimo.

Tačiau šiandieninis pasaulis ir vėl nesijaučia saugus ne tik dėl senųjų konvencinių, karinių grėsmių, bet taip pat ir hibridinių grėsmių. Pasaulėžiūros, vertybinės priešpriešos intensyviai pasireiškia informaciniame lauke ir yra peraugusios į informacinį karą, kuris yra esminė hibridinio karo dalis.

Priešininkų bandymai tiesiogiai paveikti politinius procesus, pavyzdžiui, įtakoiant rinkimų rezultatus yra rimtas iššūkis. Tačiau dar svarbesnis yra strateginis tokio karo lygmuo, kai taikomasi pakeisti mūsų vertybinę orientaciją. Tokių veiksmų vienas iš tikslų – sukelti piliečių susipriešinimą ir, tuo pačiu, nesaugumo jausmą.

Todėl ir informaciniame kare šalies gynyba neįmanoma be plataus piliečių dalyvavimo pasipriešinime tokio pobūdžio veiksmams ir akcijoms. Valstybės institucijos turi atskleisti atakuojančiųjų tikruosius siekinius, juos demaskuoti ir neutralizuoti. Svarbūs tokio informacinio karo vienetai yra ir nevyriausybinės organizacijos, kurios aktyviai veikia demaskuojant klaidinančią informaciją ir padeda visuomenei ugdyti kritinį mastymą. **Laisvė ir Teisingumas** remia tokią šių organizacijų veiklą.

Konvencinės gynybos dedamoji – Lietuvos ginkluotosios pajėgos naudojamos savo gynybinį potencialą ir NATO kolektyvinės gynybos galimybes turi sukurti pakankamą atgrasą, kad agresijos kaina pranoktų galimą puolimo naudą agresoriui. Būtinai kuo glaudžiausias kariuomenės, krašto apsaugos savanorių ir visuomenės bendradarbiavimas, jo palaikymas ir stiprinimas.

Šalia to turi būti stiprinimas ir ES karinis bendradarbiavimas – ginkluotų pajėgų standartų ir ginkluotės unifikavimas, bendri pirkimai.

Nors Lietuva ir neturi galimybių pati viena vystyti modernios sunkiosios karinės technikos gamybą, tačiau Lietuva turi aukštą intelektinį potencialą, kuriuo galėtų reikšmingai prisidėti kuriant elektroninius, optoelektroninius įrenginius, informacinių technologijų priemones, galinčius neutralizuoti potencialaus agresoriaus valdymo sistemas. Ši kryptis turi tapti prioritetine Lietuvos gynybinės pramonės plėtroje, ypač kibernetinio saugumo srityje.

Lietuvai labai svarbi išmintinga, aktyvi užsienio politika, atspindinti valstybės ekonominius arba nacionaliniam saugumui svarbius interesus, reprezentuojant valstybę, ginant jos interesus, pritraukiant investicijas.

Globalių iššūkių akivaizdoje pasisakome už vieningą ir stiprią ES – tai liberalios demokratijos ir nacionalinių Lietuvos interesų užtikrinimo garantas. Šiuo metu ES išbandoma dešimtmečiais kurtų vertybių ir principų tvirtumas bei tvarumas. Krizinė situacija akivaizdžiai pademonstravo, kad būtina ieškoti šalių interesų balanso, glaudesnio bendrumo migracijos reguliavimo, sveikatos apsaugos, finansinės pagalbos ir gynybos srityse, užtikrinant ES piliečių saugumą ir sveikatą, minimalias pajamas, socialinį integrumą.

Gerai santykiai su kaimynais didina šalies saugumą, suteikia galimybę pristatyti savo idėjas bei vertybines nuostatas, padeda įtvirtinti ir stiprinti Lietuvos Nepriklausomybę. Pasisakome už ilgalaikės strateginės partnerystės puoselėjimą su kaimyninėmis demokratinėmis šalimis. Remiame glaudžią partnerystę su šalimis, patiriančiomis Lietuvai labai gerai suprantamus geopolitinius iššūkius.

Efektyvi ekonominė diplomatija, pagalba atveriant ir plečiant eksporto rinkas suteikia didesnę saugumo jausmą Lietuvos verslui. Stiprinsime ekonominį Lietuvos atstovavimą diplomatinėse šalies atstovybėse.

Krizinės situacijos parodo, kad būtina ieškoti dar glaudesnio Europos Sąjungos veikimo bendrumo sveikatos apsaugos, finansinės pagalbos, migracijos reguliavimo srityse, užtikrinant ES, tuo pačiu ir Lietuvos, piliečių saugumą ir sveikatą, pajamas ir socialinį integralumą.

Nesaugumo savo šalyje jausmo kūrimas ir kurstymas yra vienas iš potencialaus agresoriaus tikslų. Todėl ypatingai svarbus yra ir vidaus saugumas.

Laisvė ir Teisingumas yra už visų lygybę prieš įstatymus. Viena blogiausių valstybės ydų – selektyvus teisingumas, kai saviems – viskas, o kitiems – pagal įstatymą. **Laisvė ir Teisingumas** kovos su tuo visomis išgalėmis. Tik valdžios institucijų pagarba savo šalies piliečiams gali užtikrinti piliečių pagarbą savo šalies valdžiai, o tai yra viena iš vidinio piliečių saugumo sąlygų.

Sąžiningas ir atviras interesų derinimas yra profesionalios politikos pagrindas ir pažangos garantas.

Susiklausiusi, pasitikinti savo valstybe ir jos valdžia visuomenė pati savaime yra esminė atgrasa potencialiam agresoriui. **Laisvė ir Teisingumas** dės visas pastangas likviduoti egzistuojantį ir vis didėjantį piliečių ir valdžios susipriešinimą.

Laisvė ir Teisingumas kategoriškai priešinsis Lietuvos kaip policinės valstybės modeliui. Pagrindiniai mūsų principai – atsakinga teisėkūra ir nepriklausoma teisėtvara.

Teisėsaugos institucijų veikimas turi būti nukreiptas kompleksiskam piliečių, jų turto, teisėto veikimo saugumui užtikrinimui, efektyviai neatidėliotinai pagalbai. Teisėsaugos institucijos turi gauti būtiną jų funkcijoms atlikti finansavimą, turėti galimybę įsigyti moderniausią techniką, aprūpinti pareigūnus visoms būtinomis priemonėmis, užtikrinti pareigūnų socialines garantijas. Būtina užbaigti bausmių vykdymo sistemos pertvarką, ryžtingiau diegti probacijos, pusiaukelės namų priemones.

Visuomenės saugumo jausmą stiprina žinojimas, jog valstybė yra iš tikrųjų gerai pasiruošusi krizinėms situacijoms. Todėl pabrėždami būtinumą pasiruošti būsimoms galimoms krizėms ir nepaprastosios situacijoms, efektyviam valstybės ir savivaldybių veiksmų koordinavimui, įsteigsime nuolat veikiančią Nacionalinį krizių valdymo centrą, užtikrinančią monitoringą, koordinavimą ir visų žinybų ir piliečių sisteminių pasiruošimą galimoms būsimoms lokalioms ir globalioms krizėms.

Lietuvoje per daug kriminalizuotų veikų, lyginant su kitomis valstybėmis, todėl ir kalinių Europoje nepateisinamai daug. Reikia revizuoti Baudžiamąjį kodeksą, atitinkamas veikas dekriminalizuoti.

Saugumo jausmą stiprina ir pasitikėjimas efektyviu valstybės valdymu. Stabdysime beprasmiškas reformas ir eksperimentus valstybės tarnyboje. Padarysime valstybės tarnybą konkurencingą, efektyvią, atsakingą visuomenei, didindami jos profesionalumą, diegdami patrauklias motyvacijos sistemas. Siekiant reikšmingai sumažinti valstybės įstaigų politizavimą, steigsime aukštesniųjų vadovų tarnybą.

Suprasdami ypatingą ir specifinę fizinio aktyvumo, sporto, inovacijų, informacinių bei telekomunikacinių technologijų reikšmę, tai, kad jos apima visas žmogaus ir valstybės gyvavimo sritis, nuo sveikatos (profilaktinė medicina) iki savivaldos (infostruktūra), nuo krašto apsaugos (sveikų jaunuolių poreikis tarnybai) iki modernios ir į ateitį orientuotos ekonomikos, nuo švietimo iki regionų plėtros, atkursime šiose srityse veiksiančias tarpžinybines agentūras.

Laisvė ir Teisingumas principinė nuostata – pilietis savo šalyje jaučiasi saugus.

Kviečiame balsuoti už mus – LAISVĖ IR TEISINGUMAS

Vienas už visus, visi už LIETUVĄ!